

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 8ης Νοεμβρίου 2000*

Στην υπόθεση T-509/93,

Glencore Grain Ltd, πρώην Richco Commodities Ltd, εταιρία εδρεύουσα στο Hamilton (Βερμούδες), εκπροσωπούμενη από τους M. Slotboom, P. V. F. Bos και J. G. A. van Zuuren, δικηγόρους Ρότερνταμ, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο M. Loesch, 11, rue Goethe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τους B. J. Drijber και N. Khan, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, και στη συνέχεια από την M.-J. Jonezy, νομικό σύμβουλο, και H. van Vliet, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1993 προς τη State Export-Import Bank of Ukraine, με την οποία δεν εγκρίνεται η σύμβαση που συνάφθηκε μεταξύ της προσφεύγουσας και της Ukrimrex,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Pirlung, Πρόεδρο, A. Potocki και A. W. H. Meij, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 23ης Φεβρουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- 1 Το Συμβούλιο, έχοντας διαπιστώσει την ανάγκη παροχής επισιτιστικής και ιατρικής βοήθειας στη Σοβιετική Ένωση και στις Δημοκρατίες της, εξέδωσε στις 16 Δεκεμ-

βρίου 1991 την απόφαση 91/658/ΕΟΚ, για τη χορήγηση μεσοπρόθεσμου δανείου στη Σοβιετική Ένωση και τις Δημοκρατίες της (ΕΕ L 362, σ. 89). Το άρθρο 4, παράγραφος 3, της αποφάσεως αυτής προβλέπει τα εξής:

«Οι εισαγωγές προϊόντων των οποίων η χρηματοδότηση εξασφαλίζεται από το δάνειο θα γίνονται με τις τιμές που ισχύουν στη διεθνή αγορά. Ο ελεύθερος ανταγωνισμός πρέπει να είναι εξασφαλισμένος για την αγορά και την παράδοση των προϊόντων που πρέπει να ανταποκρίνονται στα διεθνώς αναγνωρισμένα ποιοτικά πρότυπα.»

- 2 Με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1897/92, της 9ης Ιουλίου 1992, η Επιτροπή καθόρισε λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την εκτέλεση του δανείου που χορηγήθηκε με την απόφαση 91/658 (ΕΕ L 191, σ. 22). Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού, με τα δάνεια που χορηγεί η Κοινότητα στις Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ενώσεως χρηματοδοτούνται μόνον η αγορά και η προμήθεια προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο συμβάσεων τις οποίες η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει ως σύμφωνες με τις διατάξεις της αποφάσεως 91/658 οι οποίες συνήφθησαν μεταξύ των δημοκρατιών αυτών και της Επιτροπής εν όψει της χορηγήσεως των εν λόγω δανείων. Το άρθρο 5 του κανονισμού 1897/92 ορίζει ότι η έγκριση αυτή δίδεται μόνον εφόσον πληρούται, μεταξύ άλλων, ο ακόλουθος όρος:

«2) Η σύμβαση προσφέρει τους ευνοϊκότερους όρους αγοράς σε σχέση με τις τιμές που ισχύουν κατά κανόνα στις διεθνείς αγορές.»

- 3 Στις 13 Ιουλίου 1992, η Κοινότητα και η Ουκρανία υπέγραψαν, σύμφωνα με τον κανονισμό 1897/92, ένα Memorandum of Understanding (συμφωνία-πλαίσιο). Στη συμφωνία αυτή προβλέπεται ότι η Κοινότητα, ως δανείστρια, χορηγεί στην Ουκρανία, ως δανειολήπτρια, μέσω του οικονομικού της εκπροσώπου, τη State Export-

Import Bank of Ukraine (στο εξής: SEIB), μεσπορόθεσμο δάνειο 130 εκατομμυρίων ECU για μέγιστη διάρκεια τριών ετών. Η εν λόγω συμφωνία-πλαίσιο επαναλαμβάνει, στο άρθρο της 7, δέκατη τρίτη περίπτωση, την παρατεθείσα διάταξη του άρθρου 5 του κανονισμού 1897/92.

- 4 Η Κοινότητα, η Ουκρανία και η SEIB υπέγραψαν αυθημερόν τη σύμβαση δανείου που προβλέπει ο κανονισμός 1897/92 και η ανωτέρω συμφωνία-πλαίσιο (στο εξής: σύμβαση δανείου). Η σύμβαση αυτή καθορίζει τον μηχανισμό εκταμείωσης του δανείου.

Ιστορικό της διαφοράς

- 5 Κατόπιν ανεπίσημης προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, την οποία απήθυνε τον Μάιο του 1993, με σκοπό την αγορά σιταριού, η Ukimprex, οργανισμός ενεργών για λογαριασμό της Ουκρανίας, έλαβε επτά προσφορές, μεταξύ των οποίων και την προσφορά της προσφεύγουσας. Η προσφορά αυτή περιείχε στην πραγματικότητα τέσσερις προσφορές, η τιμή των οποίων κυμαινόταν, ανάλογα, μεταξύ άλλων, με τις προθεσμίες παραδόσεως. Η Ukimprex δέχθηκε την πρώτη πρόταση της προσφεύγουσας, δεδομένου ότι ήταν η μόνη, μετά την απόσυρση μιας άλλης προσφοράς, που εγγυάτο την παράδοση του σιταριού πριν από τις 15 Ιουνίου 1993, μολονότι δεν ήταν η πλέον συμφέρουσα από άποψη τιμήματος. Με σύμβαση που συνήφθη στις 26 Μαΐου 1993, η προσφεύγουσα ανέλαβε την υποχρέωση να παραδώσει 40 424 τόνους σιταριού αντί τιμήματος 137,47 ECU ανά τόνο, CIF free out, σε ουκρανικό λμμένα του Ευξείνου Πόντου, παρείχε δε την εγγύηση ότι η φόρτωση θα πραγματοποιούνταν το αργότερο μέχρι τις 15 Ιουνίου 1993.
- 6 Κατόπιν της εκ μέρους της SEIB κοινοποιήσεως της συμβάσεως στην Επιτροπή προς έγκριση και της προσωπικής παρεμβάσεως του Αντιπροέδρου της Κυβερνήσεως της Ουκρανίας, ο οποίος επέμεινε για την κατά το δυνατόν συντομότερη έγκριση της συμβάσεως, η Επιτροπή, με έγγραφο της 10ης Ιουνίου 1993, του γνωστοποίησε ότι δεν μπορούσε να εγκρίνει τη σύμβαση που της είχε υποβάλει η SEIB. Η Επιτροπή έκρινε ότι η σύμβαση αυτή δεν εξασφάλιζε τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις αγοράς, ιδίως σε σχέση με το τίμημα, το οποίο υπερέβαινε αυτό που θα μπορούσε να

θεωρηθεί αποδεκτό. Με το ίδιο έγγραφο η Επιτροπή δήλωσε ότι, ενόψει του επείγοντος της επισιτιστικής καταστάσεως, ήταν διατεθειμένη να παραδώσει αμέσως από τα κοινοτικά αποθέματα 50 000 τόνους σιταριού στην Ουκρανία, σε τιμή χαμηλότερη κατά 30 δολάρια ΗΠΑ (USD) ανά τόνο από την τιμή που πρότεινε η προσφεύγουσα. Η παράδοση αυτή αποτέλεσε, στη συνέχεια, αντικείμενο μιας νέας προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών, στο πλαίσιο της οποίας προκρίθηκε η προσφεύγουσα.

- 7 Στις 11 Ιουνίου 1993, η Ukrimprex πληροφόρησε την προσφεύγουσα για την αρνητική απόφαση της Επιτροπής και της ζήτησε να αναβάλει την μεταφορά του εμπορεύματος. Η προσφεύγουσα απάντησε ότι είχε ήδη ναυλώσει πλοίο. Έτσι παραδόθηκαν πράγματι 40 000 περίπου τόνοι δημητριακών.
- 8 Με έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1993 προς τη SEIB, ο αρμόδιος για τη γεωργία επίτροπος γνωστοποίησε επίσημα στη SEIB την άρνηση της Επιτροπής να εγκρίνει τη σύμβαση που της είχε υποβληθεί. Ο επίτροπος εξέθετε συναφώς ότι: «Η Επιτροπή δεν μπορεί να εγκρίνει τις συμβάσεις παραδόσεων παρά μόνον όταν πληρούνται όλα τα κριτήρια που απαριθμούνται στην απόφαση 91/658 του Συμβουλίου, στον κανονισμό 1897/92 της Επιτροπής και στη συμφωνία-πλαίσιο. Επιπλέον, το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της συμβάσεως δανείου που συνήφθη με την Ουκρανία στις 13 Ιουλίου 1992 προβλέπει ότι η Επιτροπή εκδίδει τα επιβεβαιωτικά έγγραφα "κατ' ανέλεγκτη κρίση".» Στη συνέχεια αναφέρονταν τα εξής: «Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σύμβαση που υποβλήθηκε με την αίτησή σας εγκρίσεως στις 31 Μαΐου δεν πληρούσε όλα τα ανωτέρω κριτήρια και ότι συνεπώς είχε την υποχρέωση να αρνηθεί να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια προς έκδοση επιβεβαιωτικού εγγράφου.» Ο επίτροπος διευκρίνιζε ότι ο λόγος της αρνήσεως αυτής στηριζόταν στο ότι το συμφωνηθέν με τη σύμβαση τίμημα «υπερέβαινε κατά πολύ το τίμημα που θα μπορούσε να αποδεχθεί η Επιτροπή.» Εφόσον επρόκειτο για έναν από τους όρους του δανείου που προέβλεπαν η απόφαση 91/658 (άρθρο 4, παράγραφος 3) και ο κανονισμός 1897/92 (άρθρο 5, παράγραφος 2), ο επίτροπος κατέληγε ως εξής: «Συνεπώς, μολονότι αντιλαμβάνομαι ότι επείγει η κάλυψη των αναγκών της Ουκρανίας, η Επιτροπή, ενόψει όλων αυτών των στοιχείων, δεν μπορεί να δεχθεί ότι η υποβληθείσα σύμβαση προσφέρει τους ευνοϊκότερους δυνατούς όρους πωλήσεως (...).»

Διαδικασία

- 9 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Σεπτεμβρίου 1993, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 10 Με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 1996, T-509/93 (Συλλογή 1996, σ. II-1181), το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη.
- 11 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Δεκεμβρίου 1996, η προσφεύγουσα άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου.
- 12 Με απόφαση της 5ης Μαΐου 1998, C-404/96 P, Glencore Grain κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-2435), το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου, ανέπεμψε την υπόθεση σ' αυτό προκειμένου να κρίνει επί της ουσίας και επιφυλάχθηκε ως προς τα δικαστικά έξοδα.
- 13 Η έγγραφη διαδικασία συνεχίστηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου από το στάδιο στο οποίο βρισκόταν, σύμφωνα με το άρθρο 119, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.
- 14 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

- 15 Με διάταξη του Προέδρου του δεύτερου τμήματος του Πρωτοδικείου της 19ης Ιανουαρίου 2000 αποφασίστηκε, αφού ακούστηκαν οι συνήγοροι των διαδίκων, να συνεκδικαστούν, λόγω της συνάφειάς τους, οι υποθέσεις T-485/93, T-491/93, T-494/93, T-61/98 και T-509/93 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας.
- 16 Οι εκπρόσωποι των διαδίκων αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 23ης Φεβρουαρίου 2000.

Αιτήματα των διαδίκων

- 17 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1993·
  - να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 19 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσφυγή στρέφεται κατά του εγγράφου της 12ης Ιουλίου 1993. Το έγγραφο όμως αυτό δεν αποτελεί παρά επιβεβαίωση του εγγράφου της 10ης Ιουνίου 1993, το οποίο η προσφεύγουσα δεν προσέβαλε εμπροθέσμως. Συνεπώς, η προσφυγή κατά της επιβεβαιωτικής αυτής πράξεως είναι απαράδεκτη (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1988, 166/86 και 220/86, Irish Cement κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 6473, σκέψη 16).
- 20 Επιπλέον, η προσφεύγουσα δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι το δάνειο προς την Ουκρανία ρυθμίστηκε, η Επιτροπή δεν μπορεί πλέον να χορηγήσει επιβεβαιωτικό έγγραφο, ακόμη και στην περίπτωση που η προσβαλλόμενη απόφαση ακυρωθεί. Επιπλέον, η ενδεχόμενη ακύρωση δεν μπορεί να αποτελέσει νόμιμη βάση για αγωγή εξ αδικοπραξίας εφόσον έχει συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής.
- 21 Η προσφεύγουσα αντιτείνει ότι η Επιτροπή δεν νομιμοποιείται πλέον, σ' ένα προχωρημένο στάδιο της διαδικασίας, να προτείνει τον ισχυρισμό ότι η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη και, ως εκ τούτου, απαράδεκτη.

- 22 Εν πάση περιπτώσει, το έγγραφο της 10ης Ιουνίου 1993 απεστάλη προς τον Αντιπρόεδρο της Κυβερνήσεως της Ουκρανίας. Σύμφωνα όμως με το κείμενο της συμβάσεως του δανείου, η Επιτροπή δεν συνδέεται με την Ουκρανία με καμία έννομη σχέση, αλλά αποκλειστικώς με τη SEIB.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 23 Κατά πάγια νομολογία, οι προθεσμίες προς άσκηση προσφυγής έχουν χαρακτήρα δημοσίας τάξεως (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1997, T-121/96 και T-151/96, Mutual Aid Administration Services κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1355, σκέψη 38). Συνεπώς, το Πρωτοδικείο μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως την ένσταση απαραδέκτου που στηρίζεται στην εκπρόθεσμη άσκηση της προσφυγής.
- 24 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι η προσφυγή ακυρώσεως κατ' αποφάσεως αμγώς επιβεβαιωτικής προγενέστερης αποφάσεως μη εμπροθέσμως προσβληθείσας είναι απαράδεκτη (διάταξη του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 1990, C-12/90, Infortec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-4265, σκέψη 10).
- 25 Από τη σύγκριση των εγγράφων της 10ης Ιουνίου 1993 και της 12ης Ιουλίου 1993, που προσκομίστηκαν στη δικογραφία, προκύπτει ότι το δεύτερο έγγραφο δεν περιέχει κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με το πρώτο, δεδομένου ότι το σκεπτικό τους, ειδικότερα, είναι πανομοιότυπο. Επιπλέον, ούτε από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Πρωτοδικείο ούτε από το έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1993 προκύπτει ότι το έγγραφο αυτό εκδόθηκε κατόπιν προηγούμενης επανεξετάσεως.

- 26 Ωστόσο, μολονότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι η προσφεύγουσα γνώριζε την υπαρξη του εγγράφου της 10ης Ιουνίου 1993 ήδη από της επομένης, αντιθέτως, δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι η προσφεύγουσα είχε ενημερωθεί για το σκεπτικό στο οποίο στηριζόταν.
- 27 Επιπλέον, μολονότι είναι αληθές, όπως η Επιτροπή τόνισε, ότι η σύμβαση του δανείου δεν διευκρινίζει σαφώς την ταυτότητα του αποδέκτη της αποφάσεως περί μη εγκρίσεως της συμβάσεως, πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι, σύμφωνα με τη σύμβαση του δανείου, εναπέκειται στη SEIB να απευθυνθεί στην Επιτροπή τόσο για τις αιτήσεις εγκρίσεως των συμβάσεων όσο και για τις αιτήσεις εκταμείσεως του δανείου. Επίσης, από τη σύμβαση του δανείου προκύπτει ότι το «επιβεβαιωτικό έγγραφο» που αφορά μια κοινοποιημένη σύμβαση προμήθειας ορίζεται ως «έγγραφο εγκρίσεως του δανειοδότη [της Ευρωπαϊκής Κοινότητας] προς τον εντεταλμένο εκπρόσωπο [τη SEIB]». Συνεπώς, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η SEIB ήταν επίσης αποδέκτης της αποφάσεως περί μη εκδόσεως επιβεβαιωτικού εγγράφου. Εφόσον η Επιτροπή ενημέρωσε τη SEIB το πρώτον με το έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1993, η προσφεύγουσα νομίμως μπορούσε να θεωρεί ότι μόνον αυτή η επίσημη γνωστοποίηση αποτελούσε τελική απόφαση.
- 28 Υπό τις συνθήκες αυτές, η παρούσα προσφυγή δεν μπορεί να απορριφθεί ως εκπρόθεσμη.
- 29 Όσον αφορά την προβαλλόμενη έλλειψη εννόμου συμφέροντος, πρέπει να υπομνηστεί, καταρχάς, ότι το έννομο συμφέρον πρέπει να εκτιμάται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1963, 14/63, Forges de Clabecq κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 1015). Κατά τον χρόνο όμως αυτό, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι η προσφεύγουσα είχε έννομο συμφέρον.

- 30 Επιπλέον, παραδοχή της απόψεως της Επιτροπής θα κατέληγε στο να προδικάζονται οι συνέπειες που το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 233 ΕΚ) της επιβάλλει να αντλεί από την εκδοθησόμενη δικαστική απόφαση.
- 31 Τέλος, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η ακύρωση μιας αποφάσεως όπως η προσβαλλόμενη να έχει, καθεαυτή, έννομες συνέπειες, όπως είναι ιδίως η αποφυγή της επαναλήψεως της πρακτικής αυτής εκ μέρους της Επιτροπής (βλ., διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 1999, T-256/97, BEUC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-169, σκέψη 18 και την εκεί νομολογία).
- 32 Κατά συνέπεια, οι ενστάσεις κατά του παραδεκτού της προσφυγής πρέπει να απορριφθούν.

Επί της ουσίας

Επί του λόγου ακυρώσεως που στηρίζεται στην παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

- 33 Κατά την προσφεύγουσα, η απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη. Συγκεκριμένα, δεν περιέχει τους λόγους που οδήγησαν την Επιτροπή να κρίνει ότι η συμφωνηθείσα τιμή δεν μπορούσε να γίνει δεκτή. Η απλή παραπομπή στις διατάξεις της αποφάσεως 91/658 και του κανονισμού 1897/92 δεν αρκεί προς τούτο.

- 34 Εξάλλου, το γεγονός ότι η SEIB, αποδέκτης της αποφάσεως, ή ακόμα και η Ukimprex, γνώριζαν ενδεχομένως το επίπεδο των τιμών της διεθνούς αγοράς δεν αρκεί ώστε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η απόφαση είναι νομίμως αιτιολογημένη έναντι της προσφεύγουσας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 35 Κατά πάγια νομολογία, η απαιτούμενη από το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 253 ΕΚ) αιτιολογία πρέπει να προσαρμόζεται στη φύση της οικείας πράξεως και να εκθέτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του εκδόντος την πράξη κοινοτικού οργάνου, κατά τρόπο που να παρέχει τη δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου, στο δε δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, και ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβλλομένων λόγων και του συμφέροντος που ενδέχεται να έχουν προς παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να εξειδικεύει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψεις 63 και 67).
- 36 Εν προκειμένω, η προσβαλλόμενη απόφαση ορίζει ρητώς ότι το σκεπτικό της αποφάσεως της Επιτροπής στηρίζεται στο ότι η συμφωνηθείσα τιμή μεταξύ της Ukimprex και της προσφεύγουσας είναι κατά πολύ υψηλότερη από το επίπεδο που η Επιτροπή θεωρεί αποδεκτό. Λαμβανομένης υπόψη της σαφούς παραθέσεως των

άρθρων 4, παράγραφος 3, της αποφάσεως 91/658 και του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1897/92, προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή έκρινε ότι η συμφωνηθείσα τιμή δεν ανταποκρινόταν στους ευνοϊκότερους όρους, κατά την έννοια της ισχύουσας ρυθμίσεως.

- 37 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η υποχρέωση αιτιολογήσεως δεν επέβαλε στην Επιτροπή να δηλώσει την τιμή που θα έκρινε αποδεκτή.
- 38 Συνεπώς, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η απόφαση είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις του άρθρου 190 της Συνθήκης.
- 39 Εξάλλου, οι αναπτύξεις που αφιερώνει η προσφεύγουσα στο βάσιμο της αποφάσεως εμφανίζουν ότι είχε κατανοήσει κάλλιστα τη συλλογιστική της Επιτροπής.
- 40 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβάσεως της αποφάσεως 91/658 και του κανονισμού 1897/92

Επιχειρήματα της προσφεύγουσας

- 41 Η προσφεύγουσα, που αμφισβητεί τη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής κατά την έγκριση συμβάσεων όπως των επίδικων στην προκειμένη περίπτωση, υποστηρίζει ότι

η τιμή που συμφωνήθηκε μεταξύ της Ukrimprex και της ίδιας προσέφερε τους ευνοϊκότερους όρους αγοράς σε σχέση με τις τιμές που ισχύουν κανονικά στις διεθνείς αγορές. Ως εκ τούτου, η σύμβαση ήταν σύμφωνη τόσο με την απόφαση 91/658 όσο και με τον κανονισμό 1897/92, αντίθετα με όσα αποφάσισε η Επιτροπή.

- 42 Συναφώς, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι συμφωνηθείσες προθεσμίες φορτώσεως ήταν σύντομες. Συγκεκριμένα, ως απάντηση στην επιθυμία για ταχεία παράδοση που εξέφρασε η Ukrimprex, δεδομένης της κρισιμότητας της επισιτιστικής καταστάσεως, μόνον δύο επιχειρήσεις υπέβαλαν προσφορά προβλέπουσα τη φόρτωση τον Ιούνιο. Δεδομένου ότι η μία εξ αυτών απέσυρε τελικώς την προσφορά της, μόνον η προσφορά της προσφεύγουσας παρουσίαζε ενδιαφέρον για την Ukrimprex.
- 43 Επιπλέον, η Επιτροπή, αποφαινόμενη ότι οι συμφωνηθείσες τιμές δεν ήταν αποδεκτές, δεν έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι οι τιμές κατά τον Ιούνιο του 1993 ήταν υψηλότερες από τις τιμές του Ιουλίου του 1993 που ίσχυσαν για τη νέα σοδειά.
- 44 Οι συμβάσεις που συνήφθησαν από τρίτες επιχειρήσεις, στις οποίες παραπέμπει η καθής, δεν μπορούν να συγκριθούν με την επίδικη σύμβαση. Συγκεκριμένα, οι όροι, ιδίως οι όροι παραδόσεως, ήταν διαφορετικοί.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 45 Από την απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή αρνήθηκε να εγκρίνει τη σύμβαση που συνήφθη μεταξύ της προσφεύγουσας και της Ukrimprex λόγω του ότι η σύμβαση αυτή δεν προσέφερε τους ευνοϊκότερους όρους αγοράς σε σχέση με την τιμή η οποία ισχύει κανονικά στις διεθνείς αγορές.

- 46 Η Επιτροπή εφάρμοσε έτσι ένα κριτήριο που προβλέπουν οι διατάξεις που διέπουν τους μηχανισμούς της κοινοτικής δανειοδοτήσεως. Οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι ο όρος περί τιμής είναι ουσιώδης για τη λειτουργία του δανείου αυτού. Στο μέτρο που ο όρος αυτός συνιστά εγγύηση για την καλύτερη δυνατή χρήση των πόρων που διατίθενται, αποσκοπεί πράγματι στην προστασία τόσο της Κοινότητας, ως δανειστή, όσο και της Ουκρανίας, ως δικαιούχου της επισιτιστικής βοήθειας.
- 47 Πρέπει ευθύς εξαρχής να απορριφθεί η ένσταση της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τις τιμές του Ιουλίου 1993 και όχι τις υψηλότερες τιμές του Ιουνίου 1993. Πράγματι, είναι φανερό, καταρχάς, ότι ο ισχυρισμός αυτός της προσφεύγουσας δεν βρίσκει έρεισμα ούτε στην προσβαλλόμενη απόφαση ούτε στη δικογραφία. Επιπλέον, εφόσον ήδη από τις 10 Ιουνίου 1993 η Επιτροπή είχε καταστήσει γνωστή την αντίθεσή της στη συμφωνηθείσα τιμή, το επιχείρημα της προσφεύγουσας στερείται ερεισματος.
- 48 Εξάλλου, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η τιμή που προσέφερε δεν αντικατοπτρίζει, καθ' εαυτήν, τους ευνοϊκότερους όρους, κατά την έννοια της ισχύουσας ρυθμίσεως. Πράγματι, από τη σύγκριση των τιμών που προσεφέρθηκαν με τις διάφορες προσφορές προκύπτει ότι η τιμή που συμφωνήθηκε μεταξύ της προσφεύγουσας και της Ukrimprex ήταν κατά πολύ υψηλότερη από την τιμή που προσέφεραν οι άλλες επιχειρήσεις.
- 49 Εντούτοις, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι μόνον η δική της προσφορά εγγυάτο φόρτωση πριν από τις 15 Ιουνίου 1993, η προσφερόμενη τιμή ανταποκρινόταν πράγματι στους ευνοϊκότερους όρους αγοράς.
- 50 Δεδομένου ότι ο κανονισμός 1897/92 απαιτεί όπως οι συμβάσεις προσφέρουν τους ευνοϊκότερους όρους αγοράς, η προσφερόμενη τιμή πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα όλων των όρων της συμβάσεως, και ιδίως των όρων παραδόσεως.

- 51 Στο πλαίσιο της συνολικής αυτής εκτιμήσεως, η Επιτροπή διαθέτει ελευθερία αξιολόγησης. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογήσεως, καθώς και του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, της ελλείψεως προδήλου σφάλματος εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (βλ., επί παραδείγματι, απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Φεβρουαρίου 2000, T-145/98, ADT Projekt κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-387, σκέψη 147).
- 52 Συνεπώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν η προσφεύγουσα μπόρεσε να αποδείξει ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε προδήλο σφάλμα εκτιμήσεως κρίνοντας ότι η τιμή των 137,47 ECU ανά τόνο, για να εξασφαλιστεί η φόρτωση πριν από τις 15 Ιουνίου 1993, δεν ήταν σύμφωνη με τον όρο που τάσσει ο κανονισμός 1897/92.
- 53 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί καταρχάς ότι, μολονότι η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι οι υψηλότερες τιμές δικαιολογούνταν λόγω των ιδιαιτέρων όρων παραδόσεως, αντιθέτως δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο δυνάμενο να προσδιορίσει ποσοτικώς αυτό το επιπλέον τίμημα ούτε οποιαδήποτε άλλη αρχή εγγράφου αποδείξεως προς τούτο. Έτσι, τίποτα δεν μπορεί να εξηγήσει για ποιο λόγο η εξασφάλιση φορτώσεως πριν από τις 15 Ιουνίου 1993 δικαιολογεί αύξηση του τιμήματος κατά 10 % σε σχέση με φόρτωση που εξασφαλίζεται για τον Ιούνιο του 1993, όπως η αύξηση αυτή προκύπτει από τη δεύτερη προσφορά της προσφεύγουσας. Επίσης, δεν παρέχονται εξηγήσεις, για ποιο λόγο η εξασφάλιση αυτή δικαιολογεί τιμή υψηλότερη κατά 20 έως 25 % σε σχέση με τις τιμές που προσέφεραν οι ανταγωνιστές για τις παραδόσεις, ανάλογα με τις προσφορές, «Ιουνίου/Ιουλίου 1993», μεταξύ της 1ης και της 5ης Ιουλίου 1993 ή μεταξύ της 1ης και της 10ης Ιουλίου 1993, κατά περίπτωση.
- 54 Εξάλλου, εάν ληφθούν υπόψη οι προσφορές της προσφεύγουσας οι οποίες είναι πιο άμεσα συγκρίσιμες με τις προσφορές των ανταγωνιστών της, η τιμή που προσέφερε η προσφεύγουσα φαίνεται ότι είναι υψηλότερη από την τιμή που προσέφεραν οι ανταγωνιστές της. Στην πραγματικότητα, μόνον η τέταρτη προσφορά της προσφεύγουσας, που δεν προβλέπει παρά μία παράδοση σε πιο ύστερη ημερομηνία, μεταξύ 15 Ιουλίου και 15 Αυγούστου 1993, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς έως τα ουγγαροουκρανικά σύνορα, παρουσιάζει κάπως μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τις προσφορές τρίτων. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι με τις λοιπές προσφορές που υπέβαλε η προσφεύγουσα δεν προσεφέρθηκαν οι ευνοϊκότεροι όροι αγοράς, κατά την έννοια της ισχύουσας ρυθμίσεως.

- 55 Από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Πρωτοδικείο δεν παρέχεται η δυνατότητα συνελπώς να συναχθεί ότι η υφιστάμενη αισθητή διαφορά μεταξύ του ποσού της προσφοράς της προσφεύγουσας και του ποσού των ανταγωνιστικών προσφορών ανταποκρινόταν πράγματι σε επιβάρυνση της τιμής που ήταν αναγκαία για να αντισταθμιστεί μία πρόσθετη υπηρεσία, ήτοι μια εγγύτερη ημερομηνία φορτώσεως των εμπορευμάτων.
- 56 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως κρίνοντας ότι η συμφωνηθείσα τιμή των 137,47 ECU ανά τόνο, για την εξασφάλιση φορτώσεως πριν από τις 15 Ιουνίου 1993, δεν συνιστούσε ευνοϊκότερους όρους αγοράς σε σχέση με την τιμή η οποία ισχύει κατά κανόνα στις διεθνείς αγορές.
- 57 Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 58 Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Υπό τις εν προκειμένω συνθήκες, πρέπει να κριθεί ότι η Επιτροπή φέρει το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε έως τη δημοσίευση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998. Η προσφεύγουσα φέρει το σύνολο των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως αυτής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.

- 2) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε έως τη δημοσίευση της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998. Η προσφεύγουσα φέρει τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως αυτής.

Pirrung

Potocki

Meij

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Νοεμβρίου 2000.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

A. W. H. Meij